

2011. május 4. szerda
 Márk evangéliuma 2,13–17

Dr. Bekő István Márton

^{2,13}Azután ismét kiment a tenger mellé, az egész sokaság pedig odament hozzá, és tanította őket. ^{2,14}Amikor továbbhaladt, meglátta Lévit, az Alfeus fiát, aki a vámszedőhelyen ült, és így szólt hozzá: "Kövess engem!" Az pedig felkelt, és követte őt. ^{2,15}És történt, hogy mikor Lévi házában az asztalnál ült, sok vámszedő és bűnös is odatelepedett Jézus és tanítványai mellé, mivel sokan voltak, és követték őt. ^{2,16}Amint a farizeusok közül való írástudók látták, hogy bűnösökkel és vámszedőkkel eszik együtt, szóltak tanítványainak, hogy a vámszedőkkel és bűnösökkel eszik. ^{2,17}Amikor ezt Jézus meghallotta, így szólt hozzájuk: "Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket."

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Szövegünk, akárcsak az utána következők, annak a nagyobb egységnek része, amely arról vall, hogy Jézusnak teljhatalma van a bűnök és a törvény felett.¹ Márk két eseményt ír le a 2,13–17-ben: Lévi elhívását, valamint Jézus étkezését a bűnösökkel és vámszedőkkel. A két eseményt összekapcsolja Jézus személye, aki mindkét esetben bűnösökkel lép kapcsolatba.

Az elhívás történet és közös étkezés vitabeszéddé alakul át, amely az írástudók és Jézus között jön létre. A vita Jézus küldetésének kijelentésével fejeződik be a bűnösök hívásáról. A 2,1–12-ben Jézus hirdette bűnbocsátó hatalmát, ebben az egységben példászerűen gyakorolja azt.²

13–14. vers

Akárcsak az 1. fejezet elhívás történeteiben, Jézus itt is a tenger mellett jár. Most azonban sokaság sereglik hozzá. Jézus rövid idő alatt híres lett a tettei és tanítása által. Most is tanítja a sokaságot. A leírás nem ismerteti a tanítás tartalmát, de az olvasó arra az evangéliumra gondol, amelynek meghirdetője és tartalma maga az Úr. Galilea vidéke, Kapernaum városa és a tengerpartja Jézus kedvelt igehirdetési területe.

A szöveg nem pontosítja a Lévível való találkozás helyszínét. A tizenkét tanítvány neve között nem szerepel Lévi neve. Foglalkozása szerint vámszedő. A vámszedő mesterség a nép körében bűnös foglalkozásnak számított. A Római Birodalom minden állama rendelkezett a vámszedés jogával, az áruk utáni fizetést rótták ki. Az adóktól eltérően, a vámból befolyt pénzek a helyi uralkodó pénztárába folytak be, vagyis a galileai vámok Heródes Antipast gazdagították. A vámos érdekelt volt abban, hogy feladatát minél alaposabban teljesítse, ugyanis a plusz bevételt eltehetette.³ Ezért erkölcsi színvonaluk alacsony: nyereszkes embereknek számítottak.

Jézus és Lévi találkozója szabályos elhívás történet. Jézus megszólítja Lévit: ἀκολουθεί μοι. Dóka Zoltán szerint az elhívásnak teológiai hangsúlya van: Jézus által Isten szava szól bele Lévi életébe, és Isten elhívó, szuverén kegyelme mutatkozik meg.⁴ A leírás Lévi követését említi: ἠκολούθησεν αὐτῷ, amely a hívás után azonnal bekövetkezik. Egy vámszedő tanítvánnyá tétele, majd a vele való közösségvállalás képezi az alapot a soron következő vitához.

15–17. vers

A 15. verssel új esemény veszi kezdetét, amely azonban kapcsolatban áll az előzményekkel. A történet Lévi házában folytatódik, ahol sok vámszedő és bűnös is összegyűlt (πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ). Bűnös-

¹ Lásd E. SCHWEIZER: *Das Evangelium nach Markus*, NTD 1. Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen, 1973, 13. Auflage, 32.

² Vö. DÓKA Z.: *Márk evangéliuma*, Budapest, A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, 1977, 66.

³ Lásd J. GNILKA: *Das Evangelium nach Markus*, EKK II/1, Zürich und Neukirchen-Vluyn, Benziger-Neukirchener Verlag, 1998, 5. 106.

⁴ Vö. DÓKA Z.: *Márk evangéliuma*, 67.

söknek számítottak a pogányok s mindazok, akik a pogányokhoz hasonlóan áthágták a tisztasági szabályokat. Aki asztalközösséget vállalt velük, maga is tisztátalanná vált. Az egység fő kérdése, hogy van-e az ilyeneknek helye Jézussal egy asztalnál?

Márk megemlíti, hogy a tanítványok (τοῖς μαθηταῖς) is részt vettek az étkezésen. Furcsa asztalközösség: Jézus, vámszedők, bűnösök, tanítványok, farizeusok. Jézus ellenfelei ezúttal írástudók a farizeusok közül. Jézus korában a farizeusok vallásos párt. Írástudók azok a férfiak, akik iskolákat alapítottak, s az egész népre hatást gyakoroltak. Léteztek írástudók a farizeusok csoportján kívül is. A farizeusok a törvény megtartására s a tisztasági előírások betartására összpontosítottak, hogy létrejöhessen az igazi és tiszta Izrael.⁵ Amikor az evangéliumban szerepelnek, azokat a zsidókat képviselik, akik Jézust elutasítják.

A farizeusok írástudói a tanítványoknak fejezik ki elégedetlenségüket, amiért Jézus a tisztátalannak számító bűnösökkel és vámszedőkkel ül egy asztalnál. Dóka Z. Márk gyülekezetének egyik gondját ismeri fel e jelenetben. Az őskeresztyénségnek is szembesülnie kellett kora farizeusaival és írástudóival, akik alapvető hitkérdéseket vetettek fel. A választ azonban Jézus fogalmazza meg. A mennybemenetel után is ő hivatott választ adni a vitás kérdésekre.⁶ A leírás transzparens (átlátszó) a mindenkori gyülekezet számára: az horizontális szinten elhangzó kérdésekre az egyház vertikális irányból kap választ. Jézus előbb az orvosról-betegről mond példát, amelyben a betegek állnak a középpontban, akik segítséget szenvednek, és gyógyításra van szükségük. A 2Móz 15,26 szerint Isten gyógyítja meg saját népét. Azáltal, hogy Jézus egy asztalnál ül a bűnösökkel és a vámszedőkkel, olyasmi történik, mint amikor az orvos felkeresi a betegeket. Jézusban pedig maga Isten lép közel népe fiaihoz. A folytatásban Jézus a küldetését fogalmazza meg: nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem, hogy a bűnösöket – οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Legközelebb a 10,45-ben szól majd Jézus a jövelele céljáról: az Ember Fia jött, hogy szolgáljon, és az életét váltságul adja. Az evangélium olvasója előtt egyre élesebben körvonalazódik Jézus céltudatossága: a Lélek hatalmát bírja, Isten Fia, hirdeti Isten Országát, jött, hogy prédikáljon, hatalma van bűnöket megbocsátani, jött a bűnösöket hívni. Jézus szavaiban jelentős, hogy az igazak nincsenek kivéve, de a hívás hangsúlyosan a kizárólagosnak és a bűnösöknek szól. Ezáltal világossá teszi, hogy a magukat tisztáknak tartó farizeusokon kívül a bűnösök is esélyt kapnak, hogy Isten népe tagjává legyenek. Jézus egyháza jelenik meg e képben, amelyben Jézus körül mindenki helyet kap.

⁵ Lásd J. GNILKA: *Das Evangelium nach Markus*, 108.

⁶ Vö. DÓKA Z.: *Márk evangéliuma*. 69.

Prédikációvázlat
Bűnösöket hív

Jézus Krisztus anyaszentegyháza áll előttünk, amelynek mi is tagja vagyunk. Sokan azt gondolják, hogy a hívek serege a tökéletes és igaz emberek közössége. Gyakran történik, hogy kritikusán és alattomosán elhangzik az emberi ítélet: lám-lám, az egyház sem jobb, mint a világ, pedig a hívek de nagyra vannak azzal, hogy egyháztagok! Mi, Krisztusnak serege, tudjuk, hogy nem vagyunk a tökéletesség mintaképei. Tudjuk, hogy mögöttünk könnyek, sebek, szegények, bűnök vannak. Életünk részei ezek. Nem büszkélkedünk velük, hanem beismerjük alázattal a létüket.

De tudjuk, hogy Isten kegyelme megszólított az ó állapotban, s minket, akik méltatlanok voltunk, meghívott az új állapotba. Ezt Fia, a mi Urunk által ajánlotta fel ingyen és kegyelemből nekünk. Azt is tudjuk, hogy úton vagyunk a tökéletesség felé. Biztosak vagyunk, hogy ha a világ cinikus kritikát szegez hitünknek, van, akihez forduljunk. Van, aki mellénk áll, aki örökkévaló tanácsával és gondoskodásával kormányoz, és a nekünk szerzett váltságban oltalmaz és megtart.

1. A bűnös elhívása

Jézust a tenger partján látjuk, amint hirdeti az evangéliumot. Ő az övéinek lelkigondozója, akiket az Ige és Szentlélek által kormányoz. Seregébe is ő hív meg. Hogy kiket? Változatos a listája. Ha a tanítványok névsorát vesszük, sokszínű serege van. Lévi vámszedő is közéjük került. Társadalma és sorstársai között sokáig lenézett és megvetett volt. Nem mentesítjük bűnei alól, mert nem volt fehér bárány. De egy nap Jézus állt meg vámszedőasztala előtt, és megszólította őt. Ahogyan a többi tanítványát hívta, úgy hívta most Lévit is. Kövess! – hangzott a hívás, és Lévi ment. Otthagyta az ó-életet, és elindult az újba, Jézus nyomában. Nem kérdezte, hova, merre? Jézus szavából megérezte, hogy engedelmeskednie kell. Egy új élet nyílt meg előtte.

Jézus hívása ma is így talál meg sok embertársunkat, a kivetett, önmagát a tettei által kirekesztett életmódjában. Ott, ahol már senki nem gondolna változásra, Jézus isteni szava eredményt ér el. Elindul az élet Jézus nyomában.

2. Az új élet nehézségei

Nem könnyű az új életben megmaradni. Állandó veszélyeknek van az ember kitéve. Régi ügyek, elvarratlan szálak, rendezetlen múlt stb. Azonban minden elintézésére van erő a Krisztus által, aki elhívott. Van azonban más nehézség is. Szembe kell nézni gyakran a sanda szemekkel, a furcsa megjegyzésekkel, a múltra tett célzásokkal. Ez történik Lévível is. Jézus vele egy asztalnál eszik. Más vámszedők és bűnösök is jelen vannak. Békésnek, csendesnek és meghittnek tűnik az együttlét. A tanítványok is jelen vannak, azok, akik már rég Jézus követői. Ezekkel az emberekkel történt valami, ami megváltoztatta őket: Jézus asztalközösségének tagjai. Reá hallgatnak, szavai szerint élnek, törekednek az új életnek megfelelni. Egyszerre azonban, elhangzik egy nyugtalanító kérdés: mit keresnek itt a bűnösök és vámszedők? Mi köze a Krisztusnak azokhoz, akik tisztátalanok, s életükkel bizonyították, hogy méltatlanok a rendes emberrel való közösségre? Nehéz kérdés. Ismerősen hangzik. Sok embertársunk hallotta már. Sok olyanról hangzott el, aki régen nem volt templomba járó, aztán megtalálta a gyülekezetbe vezető utat. Gyakran gyülekezeti tagok részéről hangzott el. Mit keres ott? Még ennél meredekebb célzások is történtek. Ezek a kérdések is hozzátartoznak az új élet nehézségeihez. Mit válaszol rá az egyház? Mit felelhetünk mi? A tanítványok némák. Mi is azok vagyunk. Pedig válaszolni kell! Választ nem ők adnak, hanem Jézus fogalmazza meg. Ezt nekünk is közkincsé teszi.

3. Jézus bűnösöket hív

Kálvin János mondja, hogy az úrvacsora a lelki betegeknek való asztalközösség. Bizony, az egyház, Jézus Krisztus egyháza! De milyen érdekes közösség! Ide nem a pozíció vagy a társadalmi hovatartozás, esetleg a pénzügyi jóléti helyzet jelenti a meghívót! Aki egyháztag, simul iustus et peccator. Itt szembesülnünk kell, hogy vétkeink vannak, ám ezek ellenére elhívott bennünket is az Úr, és kiárasztotta reánk megváltása áldását. Érezzük már most az örökélet kezdetét. Itt azzal is szembesülnünk kell, hogy a hívek serege a bűnösökből kihívott sereg. Ebben a seregben senki nem dicsekedhet önmagával, csakis a kegyelmi kiválasztással. Itt nem az a menő, hogy egyesek magukat többnek és különbnek tartják másoknál. Hanem beismerjük, hogy Jézus az egy asztalközösséghez ültetett le valamennyiünket, s mindannyian az egy kenyérből és egy pohárból részesülünk. Jézus azzal veri vissza a támadó kérdést, hogy Isten népe betegeire mutat, akik várnak az áldott orvosra. Ugyanígy lép oda ma is/mindenkor a bűnös életetekhez, és hívja el a követésére. Aki

hamarabb jött, semmivel sem ér többet a későbben érkezettnél. Azonban valamennyien ugyanazzal dicsekszünk: meghívott az Úr, és megmosattunk az ő vére által. Ámen.